

REGLEMENTĂRI LEGISLATIVE PRIVIND CĂSĂTORIA OFİTERILOR ÎN PERIOADA 1870 - 1936

Mihaela Cristina Verzea

În conformitate cu codul civil din 4 decembrie 1864, căsătoriile nu erau restricționate și nici condiționate de moralitatea viitorului partener de viață sau de averea acestuia. Singurele specificări erau: „Nu este iertată bărbatului înainte de 18 ani și femeii înainte de 15 ani să se căsătorească” (art.127)¹. În condițiile în care: „Bărbatul nu are vârsta de 25 de ani deplin, precum și fata nu are 21 de ani deplin”, ei nu puteau să se căsătorească fără consimțământul tatălui și al mamei” (art.137)².

În ceea ce privește căsătoriile militarilor, și anume ale ofițerilor, acestea aveau un regim special. Astfel, în Monitorul Oficial din 31 octombrie 1870, a fost publicat Regulamentul pentru căsătoriile militarilor. Se impuneau condiții diferite în funcție de gradul membrilor corpului ofițeresc.

Așadar, dacă: „ofițerii superiori se pot căsători fără altă restricțiune decât a moralității (constatată cu certificat) a viitoarei consoarte”, ofițerii inferiori „nu se vor putea căsători dacă nu vor avea gradul de căpitan sau acela asimilat acestuia sau 24 de ani vârstă împliniți”³.

Aceste cerințe erau pertinente. Solicitarea moralității viitoarei soții ca și a suficienței financiare a familiei, denotă statutul militarilor în societatea românească. Calitatea de cadru militar, de ofițer, era percepută de societate ca o onoare, iar familia acestuia trebuia să se situeze din fază inițială pe o treaptă socială superioară. Limita de vârstă, indică o altă cerință, și anume aceea a maturității viitorului cap de familie.

Diferențierea condițiilor impuse în funcție de gradul ofițerului, se explică prin presupusa capacitate a ofițerilor superiori, proveniți în majoritate din medii sociale înstărite, sau posesori ai unor solde consistente, de a-și susține onorabil familia. În timp ce, ofițerii inferiori erau „obligați” să contracteze o căsătorie reușită, pentru a evita astfel o eventuală degradare financiară și socială.

Ofițerii care doreau să se căsătorească trebuiau să se adreseze „Ministerului de Resbel”. Alături de fiecare cerere de căsătorie se înainta Ministerului „împreună cu actele constatatoare de vârstă a ofițerului”, și:

- „un certificat arătător de vârstă și locul nașterii a viitoarei consoarte, numele și prenumele său, acela al părinților ei, precum și domiciliul și profesiunea lor”;
- „un certificat care să constate buna educațiune și onorabilitatea viitoarei consoarte și a familiei sale”.

¹ Monitorul oficial nr. 271, din 4/16 decembrie 1864.

² *Idem*, nr. 239, din 31 octombrie 1870.

³ *Ibidem*.

Existau 2 tipuri de astfel de certificate, primul urmând a fi eliberat de către primarul comunei, iar cel de-al doilea de poliția comunală.

În cazul ofițerilor inferiori, valoarea dotei creștea invers proporțional cu gradul ofițerului:

- „Viitoarea consoartă, părinții acesteia, rudele sau tutorele ei vor fi obligați să aducă ofițerului ca *dotă*, când dânsul are gradul de *căpitan*, un venit de 150 de galbeni, iar când are un *grad inferior* acestuia, un venit de 300 galbeni, asigurat cu ipotecă într-un imobil sau capital ce ar putea produce acest venit”(art.7).

În condițiile în care *dota* consta într-un imobil, părinții, rudele sau tutorele viitoarei soții, urmau să prezinte ministerului de Război, un act legalizat de tribunalul districtului în care se afla imobilul, care să ateste dacă acel imobil valora 150 de galbeni sau 300 de galbeni, el nefiind afectat de nici o ipotecă. El trebuia trecut în „registru de inscripțiuni”, pe numele ofițerului (art.7).

Articolul 15 al acestui regulament preciza că: "Ofițerul ce se va căsători fără învoirea ministerului, sau a cărui declarațiune de onoare se va dovedi în urmă neadevărată se va pedepsi conform cu dispozițiunile codului de justiție militară, sau va pierde gradul, conform legii pozițiunii ofițerilor”.

În anul 1880, un raport prezentat de ministrul de Resbel, D. Lecca, aducea completări regulamentului din octombrie 1870, deoarece:

- „Articolul 10 din acest regulament prevede că în cazul când suma de bani ce se aduce ca *dotă* se primesce de înzestrat, declarația de primire legalizată de tribunal, trebuie să fie însoțită de o încredințare, scrisă, dată de ofițer pe onoarea sa, cum că într-adevăr a primit această sumă. După o experiență de mai bine de 9 ani de zile, s-a dovedit că această declarație nu este totdeauna o probă îndeajuns pentru primirea dotei, și astfel s-a văzut contractându-se de ofițeri căsătorii în condițiuni foarte dezavantajoase, ale căror inconveniente se resimt și de armată.”

Drept urmare completarea a constat în: "Când suma de bani ce se aduce ca *dotă* se primesce în numerariu, acea sumă se va depune, în bani sau efecte ale statului, la casa de depuneri, sau în ipotecă valabilă alăturându-se pe lângă cererea de aprobare a căsătoriei recipisa casei de consemnațiuni, sau actul de ipotecă legalizat de tribunal pe numele ofițerului”⁴.

Se luau așadar măsuri de precauție, pentru a se evita prejudicierea instituției armatei.

Un nou regulament pentru căsătoriile militarilor a fost conceput în octombrie 1892.

Articolul 1 preciza: „Nici un militar, de orice grad, nu se poate căsători fără autorizațiunea în scris, dată de autoritățile militare superioare, prevăzute în acest regulament”.

⁴ *Idem*, nr. 29, din 18 februarie 1880.

Aceste autorități militare erau specificate în articolul 4: "Ofițerul de orice grad ce ar voi să se căsătorească trebuie să adreseze cererea sa pe cale ierarhică. Ministerul de Resbel, comandanții corpurilor de armată și comandantul diviziei active Dobrogea sunt singurii în drept a acorda autorizațiunea de a se căsători ofițerilor, de orice grad, ce se află sub ordinele lor. Înlocuitorii provizorii ai acestor comandanți nu au dreptul să acorde asemenea autorizațiuni".

Pentru eliberarea autorizației de căsătorie erau solicitate:

1. Actul de naștere al ofițerului;
2. Actul de naștere al consoartei;
3. Un certificat al primăriei comunei unde locuia familia soției, constatând numele și prenumele părinților, profesiunea și moralitatea lor;
4. Un certificat de bună educațiune și onorabilitate a familiei viitoarei soții, dat de cinci capi de familie onorabili, cunoscuți din eomuna unde locuiesc părinții viitoarei consoarte. Acest certificat trebuia confirmat de prefectul județului căruia aparținea comuna, iar în orașele București și Iași confirmarea era dată de prefectul poliției.

În regulament erau menținute prevederile referitoare la dotă. Se preciza însă și rostul acestei sume de bani cerute: "Viitoarea consoartă a unui ofițer inferior trebuie să posede o dotă care să asigure căsătoriei un trai demn." Valoarea dotei era fixată: "la un venit anual minimum de 3000 de lei pentru locotenent, sublocotenent și asimilații lor, și de 1800 lei pentru căpitani și asimilații lor".

S-au introdus și mențiuni referitoare la ofițerii sanitari. Aceștia aveau posibilitatea ca prin specialitatea lor să-și asigure și alte venituri, în afară de soldă, astfel încât: "se pot căsători cu o dotă de jumătatea celor precedente".

Ofițerii de geniu sau cei de artilerie, care dețineau gradul de căpitan asimilat și vârsta de 35 de ani se puteau căsători "în condițiunile ofițerilor superiori".

Dota se admitea sub trei forme:

- Capital;
- un imobil (moșie sau casă);
- ipotecă "de primul rang asupra unui imobil de valoare înduoită".

Toate acestea erau garantate de acte legalizate de instituțiile statului.

Ofițerii inferiori nu se puteau căsători "înainte de a împlini vârsta de 25 de ani"⁵.

La 11 aprilie 1897 în Monitorul Oficial apărea un nou regulament al căsătoriilor militarilor, care însă nu aducea modificări esențiale comparativ cu celelalte prezentate deja.

Organele abilitate în eliberarea autorizației de căsătorie erau:

- comandanții corpurilor de armată;
- comandanții diviziei active Dobrogea;
- comandantul flotei sau ministerul de Resbel.

⁵ *Idem*, nr. 25, din 11 octombrie 1892.

La primirea cererii autorizației pentru căsătorie, șefii de corpuri sau servicii vor lua toate informațiile necesare, asigurându-se “prin ei înșiși și pe a lor răspundere, dacă într-adevăr există averea ce se constituie ca zestre și dacă onorabilitatea viitoarei soții și a familiei sale este pusă la adăpost de orice critică, că astfel poate fi acceptată în familia militară, după aceia vor înainta comandantului respectiv aceste acte, adăugând și părerea lor asupra căsătoriei ce se solicită”.

Valoarea zestrei era fixată la un venit anual, minimum de 2500 lei pentru locotenenți, sublocotenenți și asimilații lor, și 1500 de lei pentru căpitani și asimilații lor. Se specifica totodată că: „Fetele ofițerilor aflați în activitate sau în retragere se pot mărita cu locotenenții sau sublocotenenții și asimilații lor având un venit minimum de 1500 de lei, iar cu căpitani și asimilații lor având un venit minimum de 10000 de lei”. Regulamentul căsătoriilor militarilor devenea din ce în ce mai explicit pentru a se evita prejudicierea instituției armatei.

La 12 martie 1900 a fost publicată legea asupra căsătoriilor militare, însoțită de un nou regulament. Ofițerii, atât cei inferiori cât și cei superiori nu se puteau căsători înainte de a avea vârsta de 23 de ani împliniți.

Dota era fixată la: 2500 de lei pentru un ofițer inferior sau asimilat cu gradul de sublocotenent, și la 100 de lei pentru căpitani sau asimilații lor. O noutate o constituia următoarea specificare: „Dacă ofițerul inferior sau asimilat, oricare ar fi gradul este văduv de copii poate lua în căsătorie o soție care ar avea dota de cel puțin 1200 de lei venit anual”. Formele de dotă acceptate se mențineau aceleași: capital, imobil (rural sau urban), ipotecă de primul rang asupra unui imobil de valoare îndoită. În continuare ofițerii superiori se puteau căsători doar prin justificarea moralității viitoarei soții.

Pedeapsa în caz de ignorare a legii era clar specificată: „Ofițerul și asimilatul de orice grad, care se va căsători fără autorizație prescrisă, va fi considerat ca demisionat și șters din controalele armatei.”

Autorizația pentru căsătorie urma să fie eliberată de către:

- comandanții corpurilor de armată;
- comandantul diviziei active Dobrogea;
- guvernatorul cetății București;
- comandantul regiunii întărite Focșani – Nămolosa – Galați;
- comandantul marinei sau ministrul de Război.

Moralitatea și buna educație a viitoarei soții erau atestate tot prin intermediul unor certificate:

- un certificat al primăriei comunei unde locuia aceasta cu familia sa arătând „numele și prenumele părinților, profesiunea și onorabilitatea lor”;
- un certificat de bună educație și onorabilitate, dat de cinci capi de familie onorabili, cunoscuți, din comuna unde locuiesc părinții și viitoarea soție (art. 4).

Interesant este conținutul articolului 8 din Regulament: „După acordarea autorizației de căsătorie, ofițerii și asimilații lor de orice grad erau obligați a raporta

în timp de o lună șefului de corp sau de serviciu, ziua, luna, anul, biserica și localitatea unde căsătoria s-a săvârșit (...)”.

În general, ofițerul era obligat să raporteze orice schimbare care intervenea în starea civilă a sa, sau a familiei sale: divorț, nașterea copiilor, decesul soției sau al copiilor⁶.

Decretul din 16 noiembrie 1907, dat pe baza raportului prezentat de ministrul de Război, Alexandru Averescu, demonstrează faptul că au existat până la acea dată repetate încălcări ale legislației, referitoare la căsătoriile militare. Articolul 1 stipula în acest sens că: „Ofițerii care vor lua angajamentul de căsătorie, în scris sau verbal, cu persoane care nu s-ar găsi în condițiunile prevăzute de legea căsătoriilor militare, și care angajamente ar fi devenit de notorietate publică, vor fi trimiși înaintea consiliului de reformă”⁷.

Se prevedea că acei ofițeri care „vor intra, după apariția decretului de față, în legături de căsnicie nelegitimă, vor fi eliminați de la înaintarea la rândul vechimii, astfel că întârzierea în gradul ce au, să fie cel puțin de 2 ani.” (art. II)

În perioada interbelică, mai precis în anul 1927, o nouă reglementare legislativă stabilea regimul căsătoriei ofițerilor. Aceștia, cu gradul de la sublocotenent la maior, se puteau căsători doar în condițiile în care viitoarele soții aveau o dotă de peste 1 milion de lei.

În cursul anului 1931, au apărut Legea asupra căsătoriei militarilor (9 aprilie), și regulamentul acestei legi (26 mai). Ofițerii nu se puteau căsători:

- înainte de a împlini 25 de ani;
- fără a justifica vârsta ce are, onorabilitatea viitoarei soții și a familiei sale, dota, averea personală.

Dota soției unui ofițer inferior sau asimilat trebuia să producă un venit anual de cel puțin 40.000 lei. Dacă ofițerul inferior era văduv și avea copii, putea să se căsătorească cu o soție care posedă o dotă de doar 30.000 lei venit anual. Fiicele ofițerilor din activitate, rezervă sau retragere, ca și fiicele ofițerilor de rezervă decorați cu ordinul Mihai Viteazul sau Virtutea Militară, clasa I, puteau posedă un venit de cel puțin 25.000 lei anual.

Exceptate de la dotă erau acele soții care proveneau din următoarele domenii de activitate: „profesoare titulare, învățătoare definitive la școli urbane, funcționare stabile la orice instituții sau autoritate a statului român sau la altă instituție al cărui buget se vota de adunările legiuitoare române, sau cele titrate, având o diplomă universitară, română sau străină echivalentă, pe baza căreia exercitau una din următoarele profesii: medic, avocat, inginer, arhitect, farmacist, ele beneficiind de un salariu sau venit echivalente cu sumele anterior menționate”.

Autoritățile militare superioare, abilitate pentru a elibera autorizațiile de căsătorie pentru ofițeri erau acum:

- comandamentele de corp de armată;

⁶ *Idem*, nr. 39, din 11 aprilie 1897.

⁷ *Idem*, nr. 11, din 16 noiembrie 1907.

- comandamentul corpului de grăniceri;
- comandamentul corpului vânătorilor de munte;
- comandamentul marinei militare;
- inspectoratul general al cavaleriei;
- inspectoratul general al aviației;
- inspectoratul general al genului;
- Ministerul Armatei.

Iată deci o diversificare a organismelor care acordau astfel de autorizații, fapt explicabil prin noua structură organizatorică a armatei.

Ca element de noutate semnalăm solicitarea fotografiei viitoarei soții, ca act obligatoriu pe baza căruia se elibera autorizația de căsătorie⁸.

În luna aprilie a anului 1936, în Monitorul Oficial, a apărut o lege privind modificarea unor articole din legea căsătoriei militarilor. Astfel, dota pe care o deținea soția unui ofițer inferior trebuia să producă un venit anual de cel puțin 24.000 lei. Ofițerilor superiori și generalilor, precum și asimilaților acestora nu li se impunea condiția de dotă, ci doar cea privind moralitatea viitoarei soții⁹.

Reglementări legislative similare privind realizarea căsătoriilor, erau întâlnite și în cazul membrilor corpului diplomatic. Așadar, un regulament din 10 mai 1938 preciza că: „Membrii corpului diplomatic sau ai corpului consular și funcționarii ministerului Regal al Afacerilor Străine se pot căsători numai în urma unei autorizații prealabile dată în scris de ministrul Afacerilor Străine.” Pentru obținerea acestei autorizații trebuiau justificate;

- onorabilitatea viitorului soț și a soției acestuia;
- cetățenia viitorului soț;
- averea personală a solicitantului cât și a viitorului soț.

În caz de nerespectare a termenilor personalul corpului diplomatic și consular erau demși¹⁰.

Concluzionând, putem afirma că această suită de reglementări legislative era justificată, având în vedere optica acelor vremuri. Statutul de cadru al armatei române era perceput ca fiind unul extrem de onorant, ceea ce presupunea ca și familia acestuia să se mențină într-o categorie socială elitistă. În consecință, majoritatea căsătoriilor s-au încheiat în cadrul aceluiași grup social, definit prin avere, statut moral și studii.

⁸ *Idem*, nr. 28, din 26 mai 1931.

⁹ *Idem*, nr. 82, din 7 aprilie 1936.

¹⁰ *Idem*, nr. 106, din 10 mai 1938.

**LEGAL REGLEMENTATIONS CONCERNING THE MARRIAGES
OF THE OFFICERS BETWEEN 1870 – 1936.**

- Abstract -

Between 1870-1936 special laws established the marriages of the Romanian officers. The superior staff of the army could not engage a marriage unless with partners socially and moral compatible with their honourable social position. So, these marriages took place mainly between members of the same social class.